

Høringssvar til Helse- og omsorgsdepartementet - Høring av forslag til innføring av standardiserte tobakkspakninger og gjennomføring av Tobakkskonvensjonen artikkel 5.3 i Norge

Departementets høringsnotat begynner ikke akkurat veldig overbevisende. Tittelen på dokumentet fremstår nemlig slik: "*Høringsnotat om forslag til standardiserte tobakkspakninger og gjennomføring av Tobakkskonvensjonen artikkel 5.3.*" I et naivt og lykkelig sekund så jeg for meg en lykkelig fremtid allikevel da jeg ikke kunne se for meg hvordan en standardisering av "tobakkspakninger" kunne virke forstyrrende på min hobby. Men ekte lykke må som kjent vike for politikk, og mitt høringssvar på dette stjerneeksempelet på symbolpolitikk forelegges herved.

Som sigarentusiast er det akkurat denne type høringer man ikke vil se. Hvorfor? Hvem liker å få sin lidenskap ødelagt av politikere som er ute etter å mele sin egen politiske CV, uten omtanke for- og tilstrekkelig kunnskap om hva det egentlig er de holder på med og hvem de ødelegger for? Utrykket "å skjære alle over en kam" burde være såpass integrert i det norske språk at de fleste burde forstå betydningen av det, men tydeligvis ikke dersom man er helseminister!

Høringsforslagets formål - forebyggende skjerming av- og fremtidig sikring av barn og unges helse?

Formålet med dette forslaget skal visstnok være å skjerme barn og unge fra tobakksreklame og dermed forhindre denne målgruppen i å begynne å røyke. Det høres jo fantastisk ut, selv om jeg personlig tviler på hvor stor effekt det foreslåtte tiltaket vil kunne ha. Tobakksprodukter er allerede så godt som usynlige på utsalgsstedene, og selv om høringsnotatet til dels heftig forsøker å overbevise om at sigarettpakker og snusbokser utstråler sin onde magi der de ligger spredt utover utallige bar- og restaurantbord, er det vel ikke egentlig det man ser oftest? Dessuten, hvor mange barn og unge ferdes egentlig på steder med uteservering? Jeg bare lurar på hva slags ondskap en flaske alkohol (med merkevareetiketten i beste behold) kan lokke ungdommen til, for ikke å snakke om hva slags galskap en lekker BMW-SUV kan medføre av helsemessige ulemper? Problemet er nemlig at det er ikke bare tobakk som forårsaker helseskader og helsemessige utfordringer. Benytter helseministeren seg av tjenestebil? Hvis så, har han tenkt noe på om hva han bidrar med? Som nettopp helseminister, burde han ta kontakt med Verdens helseorganisasjon og be dem om litt statistikk angående dette med forurensning. Svevestøv, for eksempel? I mars 2014, kunne NRK melde at "Sju millioner mennesker dør årlig av sykdommer som kan knyttes til luftforurensning, viser ferske tall fra Verdens helseorganisasjon." (<http://www.nrk.no/verden/luftforurensning-dreper-millioner-1.11627184>). Denne rapporten som WHO baserte på tall fra 2012, viser jo absolutt at problemet med luftforurensning først og fremst tilhører andre verdensdeler, deriblant mange utviklingsland. Det vil allikevel være nokså blåøyd å stikke hodet i sanden for at vi ikke sliter med luftforurensning også i Norge. Nettstedet Miljøstatus i Norge opplyser for eksempel om at "Den største kilden til lokal luftforurensning er veitrafikk med utslipp av eksos og asfaltstøv fra piggdekk." (<http://www.miljostatus.no/Tema/Luftforurensning/>). Jeg gleder meg allerede til helseministeren i spissen for Helse- og omsorgsdepartementet lanserer høringsforslaget om standardisering av karosseri og utforming av bilprodusentenes logo da selvfølgelig med formål om å påvirke barn og unge til å ikke kjøpe bil når de når myndig alder. For ettersom veitrafikken er den største kilden til lokal forurensning, betyr ikke det da at nettopp barn og unge blir utsatt for større helsefarer her enn gjennom tobakksrøyk? Høringsnotatet presenterer en virkelighet som gir inntrykk av at astma og allergier nærmest ene og alene fremkalles og forverres grunnet tobakk. Igjen anbefaler jeg helseministeren om å etterspørre litt statistikk fra for eksempel WHO angående veitrafikk som den

kanskje største helserisiko. Selvfølgelig vet jeg at dette aldri kommer til å skje ettersom trenden lenge har vært at tobakk er den politisk ukorrekte samfunnsfiende nummer én! Sjansen for at en helseminister arbeider utrettelig ut ifra et holistisk helseperspektiv og inkluderer samtlige helserisikofaktorer, ikke bare de som "står lagelig til for hogg", er vel heller lik null.

Ytterligere restriksjoner på tobakk = størst mulig samfunnsøkonomisk kostnadsgevinst - eller?

Høringsnotatet vektlegger gang på gang også den totale innsparingen det norske samfunnet vil ha av å blant annet standardisere tobakbspakninger, deri også inkludert den direkte helsegevinsten. Litt interessant er det da å lese blogger Olav Torvund som gir oss blant annet denne opplysningen: "Helsedirektoratet har beregnet at Norge vil spare 239 mrd kroner pr år, om alle hadde fulgt rådene om 30 minutter mosjon hver dag. Jeg var i utgangspunktet litt forsiktig med å vise til disse tallene, da jeg hadde vanskelig for å tro at det kunne være så mye. 239 mrd, det er ca 60 mrd mer enn budsjettet til ditt departement, Bent Høie. Men da divisjonsdirektør Knut Inge Klepp fra Helsedirektoratet holdt foredrag om ["Friskere folk og sunnere byer — flere på sykkel gir bedre folkehelse"](#) på Sykkelkonferansen 2014, understreket han at dette er et konservativt anslag."

(<http://blogg.torvund.net/2015/03/23/vi-loser-ogsaa-et-folkehelseproblem-men-politikerne-saboterer-benthoyre/>). Oisann, det var jo litt av en sum!

Allikevel, i departementets høringsnotat s. 6, kan vi lese: "I tillegg til ovennevnte argumenter medfører røyking store kostnader for samfunnet. I en rapport fra 2010 utarbeidet av Helsedirektoratet, er det anslått at de samfunnsøkonomiske kostnadene av røyking i Norge utgjør mellom 8 og 80 mrd. kroner per år." Og fremdeles er ytterligere regulering i salg og bruk av tobakk den viktigste faktoren i økonomiske besparelse." .. Og fremdeles er ytterligere regulering i salg og bruk av tobakk.. Hva da?

Begge disse utsagnene skal altså stamme fra den samme offisielle norske helseinstitusjonen, men viser tilsynelatende ikke helt til den samme virkeligheten. Er dette et tilfelle av det klassiske uttrykket "Løgn, forbannet løgn og statistikk"?

Litt om interessante forskjeller mellom det offisielle helsenorge og tobakksindustrien:

I Helse- og omsorgsdepartementets høringsnotat kan man lese blant annet at "I forlengelsen av dette ber departementet om at alle høringsinstanser oppgir ev. direkte eller indirekte bindinger til, samarbeid med eller finansiering fra tobakksindustrien. Videre ber vi om at alle påstander dokumenteres med kildehenvisning og lenke til denne, og spesielt at det oppgis om påberopte studier og rapporter er helt eller delvis finansiert av tobakksindustrien, jf. omtale i punkt 4 i høringsnotatet. Dersom opplysningene ikke er publisert på internett, ber vi om at dokumentet vedlegges høringsuttalelsen." Dette er jo ganske utrolig! Jeg vet ikke hva som er så "spesielt" med Helseministeren og hans departement ettersom de selv tydeligvis kan komme med påstander uten å bygge opp disse med kildehenvisninger til troverdige forskningsrapporter. I høringsnotatets s. 16 finner jeg denne nemlig denne påstanden: "Forslaget om standardiserte tobakbspakninger vil i all hovedsak kun få konsekvenser for tobakksindustrien gjennom begrensninger i muligheten til å anvende sin merkevare på produktene. Tiltaket berører ikke voksnes mulighet til å kjøpe og bruke tobakk." Så, hvor er den underbyggende referansen for påstanden om at forslaget om standardisering av tobakbspakninger ikke berører min mulighet til å kjøpe de sigarene jeg ønsker? Ligger den igjen på helseministerens kontor?

For grønn emballasje, standard type tube, fast font og mavebelte som ikke skiller seg fra andre mavebelter med unntak av hva denne standardiserte fonten forteller? Ja, dét garanterer nok for et fremtidig utvalg av sigarer som tilsvare det man kan få tak i per dags dato. Eller ikke?

Påstanden om at voksnes tilgang til- og benyttelse av tobakk skal forbli uberørt av forslaget, tar jeg som en personlig garanti om at min tilgang på akkurat de tobakksvarene jeg ønsker å tilegne meg vil forbli uberørt, selv om helseministeren med følge vinner igjennom med sin tobakkspolitikk. Uansett, takk skal du ha, herr helseminister. Veldig hyggelig av deg å love meg nettopp dette!

Fokus på sigarer.

Flere av høringsvarene som allerede er avgitt, påpeker blant annet en stor forskjell på forholdet mellom sigarer og øvrige tobakksprodukt. Det vises til hvilke aldersgrupper som nyter og gleder seg over denne formen for tobakk, og det vises til et enda større fravær av synlighet i det offentlige rom sammenlignet med for eksempel de langt mer vanlige sigarettene. Jeg skulle ønske denne kunnskapen hadde vært forsøkt oppsøkt i langt større grad før høringsforslaget ble utarbeidet. Norges høyeste organ for helse, Helse- og omsorgsdepartementet med helseministeren i spissen, fremstår dessverre som ufattelig trangsynt og bestemt på å ytterligere redusere en allerede utpekt og forhånds dømt motstander.

I departementets høringsnotat s. 27, står følgende "*EUs tobakksdirektiv 2014/40/EU regulerer ikke standardiserte tobakkspakninger direkte, men det presiseres i artikkel 24 (2), jf. fortalet pkt. 53, at direktivet ikke er til hinder for at medlemsstatene innfører krav om standardiserte tobakkspakninger dersom dette er begrunnet i hensynet til folkehelsen, står i et rimelig forhold til målet og ikke innebærer vilkårlig forskjellsbehandling eller skjult handelshindring. Det har vært reist spørsmål ved forståelsen av artikkel 24 (2) i direktivet, men departementets vurdering er at direktivet ikke stenger for nasjonale regler om standardiserte tobakkspakninger. Lovligheten beror på helseeffekten av tiltaket, nærmere bestemt om det kan begrunnes i hensynet til folkehelsen og står i et rimelig forhold til dette målet.*"

Selv ville jeg vel lagt mer vekt på ".. og ikke innebærer vilkårlig forskjellsbehandling.." Er det slik at ved å innføre den omtalte standardiseringen, vil sigarmarkedet **IKKE** bli "vilkaurlig forskjellsbehandlet"? Hvor stor prosentandel av den tobakken som blir konsumert i Norge utgjør sigarer? 80%? 75% 40%? Nei, som fremgår av flere av høringsvarene, er vel ikke sigarer akkurat det som utgjør størstedelen av tobakkskonsumeringen. Allikevel vil helseministeren forsikre oss om at lovligheten av forslaget om standardisering av tobakkspakninger bør overstyre en definitiv minoritet blant tobakksforbrukerne, og vilkaurlig forskjellsbehandling er et nødvendig virkemiddel.

Hva er det jeg ønsker å oppnå?

Tobakk er skadelig, helt klart. Det er også skadelig å trene for mye, drikke for mye vann; det er skadelig å oppholde seg ved blindernkrysset en kald januarmorgen; det er skadelig å drikke alkohol og det er skadelig å spise for mye. Det er faktisk farlig å leve, herr helseminister! Visste du at det er ingen som har overlevd hittil? Den tiden jeg selv har til rådighet ønsker jeg i størst mulig grad tilbringe slik jeg ønsker det, og én av de tingene jeg ønsker er dét å kunne nyte en selvvalgt sigar, godt skjermet for alle små, uskyldige barn, all lettpåvirkelig ungdom og både nåværende og alle fremtidige overambisiøse helseministre.

En delvis standardisering av de mest brukte formene for tobakk **KAN** kanskje forhindre barn og unge i å la seg friste, men uansett bør helseministeren huske at før eller side vil det faktisk være selve produktet som avgjør hvorvidt noen kommer til å prøve det eller la være, ikke hva slags emballasje som omgir det.

Derfor, la meg og mine likesinnede ha våre elskede sigarer i fred! La oss ha vårt utvalg å velge mellom. Ikke ødelegg en hyggelig kultur, en kultur som forresten neppe er til spesiell sjenanse for noen. Ikke røyker vi våre sigarer på trikkeholdeplasser, ikke damper vi andre restaurantgjester rett i fleisen, og ikke er vi til spesiell sjenanse for hverken helseministeren eller hans departement. Det må i så fall kun være mentalt!